

نوروز، سالروز آفرینش انسان

نوروز بزرگ‌ترین جشن ایرانیان و نقال قصه‌های زیبایی از گذشته‌هاست و خاطرات جذابی را از ادوار مختلف به همراه دارد که شنیدن‌شان همچون دیگر قصه‌های ایرانی خالی از لطف نیست.

نوروز بزرگ‌ترین جشن ایرانیان و نقال قصه‌های زیبایی از گذشته‌هاست و خاطرات جذابی را از ادوار مختلف به همراه دارد که شنیدن‌شان همچون دیگر قصه‌های ایرانی خالی از لطف نیست.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، منطقه مرکزی، آیینی که تحت عنوان نوروز از نیاکان ما به یادگار مانده ریشه در فرهنگ و تفکر ایرانیان داشته و هر بخش از این آیین اهدافی را در نهان خود پنهان دارد.

همیشه دیدن، شنیدن، فهمیدن و همراه شدن با زیبایی‌ها و به دنبال آن تجلی آنها حس عمیق‌تری را در وجود انسان‌ها رقم می‌زند، نوروز نیز هر چه بیشتر شناخته می‌شود و پرده از چگونگی پایه‌گذاری‌اش برمی‌دارد شیرین‌تر خودنمایی می‌کند.

یک محقق و باستان‌شناس طی نشست‌ی در خبرگزاری ایسنا، رمز و رازهای نوروز را بازگو کرد و به شرح سیر نوروز از دوران پیش آریایی‌ها تا به امروز، خاستگاه آیینی و گاه‌شماری آن در ادوار تاریخ و نیز احتمال تولد انسان نخستین در نوروز بر اساس باور ایرانیان باستان پرداخت.

محسن کریمی با اشاره به برگزاری جشن نوروز در کشورهای هم‌فرهنگ با ایران گفت: در برخی از قصه‌ها گفته شده وقتی اولین روز زندگی انسان نخستین به شب رسید دل‌آزردگی از تاریکی خواب را از چشمان او ربود و این تابش صبحگاهی بود که امید را در دل او زنده کرد و او این نوروز را جشن گرفت.

نوروز، کهن‌تر از آریایی‌ها

این محقق در رابطه با چرایی عنوان نشدن آیین نوروز در اوستا و بیان آن در متون پهلوی میانه، اشکانی و ساسانی خاطرنشان کرد: پژوهشگران احتمال می‌دهند که نوروز پیشینه‌ای پیش‌آریایی داشته و متعلق به دورانی کهن‌تر باشد.

کریمی ادامه داد: بر این اساس، نوروز پیش از کوچ آریایی‌ها از سیری به ایران در این کشور گرمی داشته می‌شده است و آریایی‌ها این آیین را با زندگی کشاورزی خود تطبیق داده‌اند و برخی از رسوم را به آن افزوده‌اند.

کریمی جشن نوروز را جشن آفرینش انسان بنا بر اعتقاد ایرانیان کهن عنوان و اظهار کرد: اقوام آریایی سال را بر اساس زندگی شبانی و روستایی تقسیم می‌کرده‌اند و بر این اساس، نوروز در ابتدای بهار و اعتدال بهاری واقع بوده است.

این محقق طبق متون اوستایی از فرَوهرها یاد کرد و در این باره گفت: بنا بر باور پیشینیان و طبق متون اوستایی نوروز متعلق به انسان‌های درگذشته است و ارواح انسان‌های درگذشته در ابتدای بهار به زمین بازمی‌گشتند و این روز روز نویی برای آن‌ها بوده است.

وی ادامه داد: باور ایرانیان دوران باستان بر این بود که خود آسمانی انسان‌ها یا همان فروهر در آغاز نوروز به زمین و در میان خانواده‌اش می‌آید و زیبایی و پاکی خانه موجب دعای خیر آن‌ها برای اهل خانه می‌شده است.

این باستان‌شناس ریشه خانه‌تکانی را نهفته در این باور دانست و عنوان کرد: نیاکان ما در آستانه نوروز بر روی پشت‌بام‌ها آتش می‌افروختند تا فروهرها را گرمی دارند چراکه باور داشتند شادی فروهرها موجب فزونی نعمت می‌شود، امروزه این جشن تحت عنوان چهارشنبه‌سوری برپا می‌شود.

وی بن‌مایه این آیین را اعتقاد به جهان دیگر و رستاخیز برشمرد و اظهار کرد: بنا بر باورهای ایرانیان آفرینش انسان در ابتدای بهار بوده و هر ساله آن را جشن می‌گرفتند و باور به بازگشت فروهرها به دنیای زندگان نیز در حقیقت باور به رستاخیز بوده است.

این پژوهشگر از ذکر پیشینه نوروز در شاهنامه فردوسی سخن به میان آورد و اظهار کرد: بر اساس داستان‌های شاهنامه نوروز به جمشید پادشاه پیشدادی ایران زمین منتسب شده و آن طور که عنوان شده، این پادشاه بعد از دادگری و برپا کردن عدل و داد، بر تخت پادشاهی می‌نشیند و روز بر تخت نشستن خود را نوروز نام‌گذاری می‌کند.

گاه‌شماری‌های ایرانیان

کریمی به ۳۶۵ روز و پنج ساعت و ۴۸ دقیقه و ۴۶ ثانیه سال شمسی اشاره و عنوان کرد: طبق تقویم امروزی، هر چهار سال یک بار یک روز به ماه آخر سال اضافه می‌شود که پیش از اسلام اینگونه نبوده است.

این محقق ادامه داد: براساس تقویم قبل از اسلام هر سال ۳۶۰ روز به همراه پنج روز اضافه داشت که به موجب آن نوروز به صورت دورانی و در ماه‌های مختلف سال اتفاق می‌افتاد و هر ۱۲۸ سال ۳۱ روز نوروز به عقب کشیده می‌شد، به همین دلیل

جهت باقی ماندن نوروز در ابتدای بهار هر ۱۲۸ سال یک ماه را کبیسه محسوب می‌کردند و تعداد ماه‌های سال را ۱۳ ماه قرار می‌دادند.

وی به ادامه استفاده از این تقویم تا دوران ملک‌شاه سلجوقی اشاره و اظهار کرد: در این دوره منجمانی از جمله خیام تقویم جدید را تنظیم کردند و نوروز برای همیشه در ابتدای بهار قرار گرفت.

کریمی در رابطه با تقویم دوران ساسانی اظهار کرد: در این دوران، سال ۳۶۰ روز به همراه پنج روز اضافه داشت و هر ماه ۳۰ روز بود و پنج روز اضافه، ارزش‌های آیینی خاص خود را داشت.

این باستان‌شناس هر یک از ۱۲ ماه سال و نیز هر روز سال را در دوره ساسانی دارای نامی عنوان و تصریح: در آن روزگاران تقارن نام روز با نام هر ماه جشن گرفته می‌شد و به این ترتیب نیاکان ما در طول سال ۱۲ جشن برگزار می‌کردند.

وی از تقسیم سال به دو فصل بر اساس وندیداد (یکی از بخش‌های اوستا) در دوره‌ای دیگر از تاریخ ایران زمین سخن به میان آورد و اظهار کرد: آریایی‌ها که زندگی کشاورزی داشته‌اند سال را بر این اساس، به زمستان ۱۰ ماهه و تابستان دو ماهه تقسیم کردند.

این محقق تغییر آب و هوا را بستری برای تغییر تقویم دانست و اظهار کرد: در برهه‌ای از تاریخ زندگی آریایی‌ها در فلات ایران، سال به شش فصل تقسیم می‌شد و آنرا گاهمبارهای شش‌گانه می‌نامیدند و برای هر گاهمبار جشنی به پا می‌کردند.

کریمی فصل اول را در میانه بهار یعنی ۱۵ اردیبهشت عنوان و اظهار کرد: فصل دوم به هنگام برداشت محصول در ۱۵ تیرماه جشن گرفته می‌شد و فصل سوم را در پایان شهریور ارج می‌نهادند.

این باستان‌شناس فصل چهارم را ۳۰ مهرماه مصادف با آغاز زمستان دانست و اظهار کرد: گاهمبار چهارم ۱۵ دی و گاهمبار ششم تحت عنوان نوروز در ابتدای بهار، جشن گرفته می‌شد.

نوروز سالروز آفرینش انسان

وی با اشاره به باور برخی ادیان در رابطه با خلق موجودات و آسمان و زمین در شش دوران گفت: ایرانیان باستان نیز معتقد بوده‌اند در گاهمبار اول آسمان، دوم آب، سوم زمین، چهارم گیاه، پنجم حیوان و در نهایت، ششم انسان آفریده شده است و در حقیقت آنها در نوروز، سالروز آفرینش انسان را جشن می‌گرفته‌اند.

یه گزارش ایسنا، نوروز چه سالروز تولد انسان، چه زنده شدن طبیعت، چه یادگار گذشتگان و چه و چه و ... میراثی هنرمندانه است که هر ساله با قصه‌های شنیدنی‌اش آدمیان را کنار سفره خود جمع کرده و در تمامی لحظه‌هایش عشق و همدلی را مستحکم می‌کند.

گفت‌وگو از صبا خایانی خبرنگار ایسنا- منطقه مرکزی